

«L'avantprojecte de Constitució i l'Estatut d'Autonomia»

Al Centre d'Estudis de l'Associació Cultural, Pere Canal i Baliu, membre fundador del Centre, ha donat la seva ponència baix el tema: «L'Avantprojecte de Constitució i l'Estatut d'Autonomia», com a primera de les sessions de l'any. Com de costum en fa la presentació el seu col·lega en l'advocacia Pere Font i Fadró, i el senyor Canal comença dient:

«A primers d'abril de l'any 1938, les tropes del general Franco havien ocupat terres lleidatanes on era vigent l'Estatut d'Autonomia de l'any 1932. Amb aquest motiu el Butlletí Oficial de l'Estat del dia 8 d'aquest mes d'abril, es publicà la Llei del dia 5 del mateix mes en la qual es proclamava: «El Alzamiento Nacional significó en el orden político la ruptura con todas las instituciones que implicasen negación de los valores que se intentaba restaurar», per la qual cosa —dic paraules textuals del preàmbul de la Llei— «el Estatuto de Cataluña, en mala hora concedido por la República, dejó de tener validez en el orden jurídico español desde el día 17 de julio de 1936. Pero la entrada de nuestras gloriosas armas en territorio catalán planteó el problema de deducir las consecuencias prácticas de aquella prelación y restablecer un régimen de derecho público que de acuerdo con la unidad de la Patria devuelva a aquellas provincias el honor de ser gobernadas en pie de igualdad con sus hermanas del resto de España». I, s'abolí l'Estatut de Catalunya.

Si l'espai donés per fer-ho, podria plasmar una bona part de la peça oratòria oferida pel ponent, però hauré de limitar-me a transcriure fragments que, encara que algunes vegades semblarà que trenquen la continuïtat, estaran dintre del tema. Digué Pere Canal:

«Era doncs el mateix argument de Felip V, quan el mateix Tractat d'Utrecht, el 13 de juliol de 1913, responia la intercessió anglesa a favor dels catalans dient "que els dóna i concedeix tots aquells privilegis que posseeixen tots els habitants de les dues Castelles que de tots els pobles d'Espanya són els més amats del Rei Catòlic. I, coherent amb aquesta promesa, el 16 de setembre del 1714, ocupava Barcelona el Mariscal Cap de

l'Exèrcit d'Ocupació, que dissolgué les corporacions catalanes amb aquell Decret que començava dient que: «Por la entrada de las armas del Rey Nuestro Señor, que Dios guarde, en esta Ciudad y Plaza» havia cessat la representació de les Diputacions i Generalitat de Catalunya.

Altra paràgraf ens diu: «La situació que es planteja l'any 1714 i següents amb Decret de nova planta de 16 de gener de 1716 i les altres disposicions que suprimeixen totes les institucions pròpies de Catalunya per instaurar-hi el Règim de Castella, amb molts funcionaris castellans i amb el bandejament de la llengua catalana de l'ensenyament, l'administració i els Tribunals de Justícia, té molta semblança a la de l'any 1939 amb l'abolició de l'Estatut i les seves Institucions i el mateix bandejament de la llengua, que és perseguit implacablement.

Quan al novembre de 1947 aquesta Associació Cultural inicià les seves activitats, el fet d'editar en català el programa de l'acte inaugural, motivà la reacció de les diverses autoritats —amb la inclusió del Comandant Militar de la Plaça— que obligà a editar els següents programes "en la llengua del Imperio".

Així com la destrucció de l'Estat Català Autònom a l'any 1714 no pogué abatre l'esperit de llibertat del poble de Catalunya... a les primeres oportunitats es manifestà el desig de recuperar l'autogovern ja sigui amb independència o arribant a una estructura Federal o Confederada de l'Estat... ja sigui amb una autonomia més o menys àmplia, com veurem a partir de les Guerres Napoleòniques..., fins assolir la Mancomunitat de Diputacions amb Enric Prat de la Riba i més tard amb la segona República, l'Estatut d'Autonomia i el restabliment de la Generalitat, així també, a partir de l'any 1939, passats els primers anys de la gran por dels més grans i de la gran ignorància dels més joves, la reivindicació de la personalitat col·lectiva de Catalunya torna a rebrotar arreu i passa des de fets tan insignificants, com aquell primer programa en català, o la col·locació d'una bandera, lectura d'una poesia o una simple esquila mortuòria, a empreses culturals, socials i econòmiques

Ponència de Pere Canal i Baliu

de més volada fins arribar al camp inequívocament polític en la qual la reivindicació econòmica s'aparella a la reivindicació democràtica i passa a ser «bandera» de totes les forces d'oposició a la dictadura amb l'agradable sorpresa de que la immensa majoria de partits que concórren a les eleccions legislatives del 15 de juny clamen per la restauració de la Generalitat i el retorn del seu President.

Aquestes eleccions constitueixen un triomf total i absolut d'aquelles candidatures que formulaven aquestes reivindicacions. Aquesta victòria catalanista no permet, però, com era de preveure, una automàtica recuperació de la Generalitat sinó que només, tot i ja ésser molt, des de la perspectiva del pou on sortíem, obre el camí a la redacció d'una Constitució en la qual es reconegui el dret a l'Autonomia i a la negociació del corresponent Estatut.

Encara que els parlamentaris catalans Miquel Roca Junyent i Jordi Soler Tura, siguin incansables, recullo un passatge molt

il·lustratiu de la ponència en el que es diu:

«Les Corts han començat a elaborar un Projecte de Constitució. Es va nomenar una Ponència que ha elaborat un Avantprojecte, al qual ara els Diputats poden proposar esmenes i, tot plagat, l'Avantprojecte, amb els vots particulars dels Ponents i les esmenes que presentin els Diputats, passarà a la Comissió Constitucional que elaborarà el Projecte que passarà al Ple del Congrés i després al Ple del Senat i, finalment, a Referèndum.

Tots aquests tràmits possiblement requeriran a gairebé tot aquest any 1978 que ara acabem d'encetar i, fins que tots aquests tràmits no s'hagin fet, no es podrà començar a discutir el possible Estatut d'Autonomia.

Paciència, doncs, i esperant poder-ho veure, em plau comunicar-vos que la propera ponència, per la nit del 6 de febrer, correrà a càrrec d'Engràcia Balada amb tema que, com en altres ocasions, promet ser interessant.

Ferran SALAMERO i Colomina

AGRUPACIÓ EXCURSIONISTA DE GRANOLLERS

Dia: 25 de gener

Hora: A les deu de la vetlla.

Lloc: Casa de Cultura Sant Francesc.

CONFERENCIA-PROJECCIO DE DIAPOSITIVES DE L'EXPEDICIO ESPANYOLA HIMALAIA-76, ARESTA S.E. DEL MAKALU 8.481 m.

Celebrant el I Centenari de l'Excursionisme Català, dotze membres del Centre Excursionista de la Comarca del Bages, Manresa, assoliren l'aresta S.E. del Makalú, de 8.481 m., la cinquena muntanya més alta del món, i una de les més difícils.

Algunes dades: Durant els 54 dies que l'equip estigué a la paret, es col·locaren 2.500 metres de corda fixa i elektron, així com més de mil banderes de situació, instal·lant-se un total de 6 campaments d'alçada. Amb una aproximació de 14 dies per la Vall de Kathmandú, duent 230 portadors, s'assolí el cim el dia 24 de maig. El cim del MAKALU (8.481), a l'Himalaia, és el cim més alt dels conquerits per l'alpinisme espanyol.

Tot això amb un recull de diapositives presentades i comentades pels mateixos expedicionaris.